

ارزیابی مورفولوژیکی برگ بلوط ایرانی *Quercus brantii* Lindl. در جنگل‌های زاگرس کرمانشاه

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۹/۰۴

تاریخ پذیرش: ۹۸/۱۰/۱۴

کد مقاله: ۲۴۸۵۱

ندا سخاوتی^{۱*}، آنیثا یاقوتی پور^۲

چکیده

عوامل محیطی مانند رطوبت و دما در ارتفاعات مختلف جنگل تغییر کرده و بر توزیع گیاهی، نوع گونه‌ها و مورفولوژی برگ آن‌ها اثر می‌گذارند. ارتفاع از سطح دریا، به‌عنوان یکی از فاکتورهای مهم، عوامل محیطی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این مطالعه، جهت ارزیابی تغییرات مورفولوژیکی برگ در طول گرادیان ارتفاعی، پنج جمعیت بلوط ایرانی در ارتفاعات مختلف جنگل زاگرس در استان کرمانشاه مورد بررسی قرار گرفت. در هر طبقه ارتفاعی، پنج درخت انتخاب و از هر درخت، بیست برگ جمع‌آوری گردید. برگ‌های هر جمعیت، با هم ترکیب شد و چهارده صفت برگ، مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج آزمون دانکن نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین پنج جمعیت در تمام مشخصات وجود دارد و صفات برگ مانند سطح برگ، محیط، طول و عرض برگ، میانگین شعاع، تغییرات شعاعی، همبستگی بین میانگین شعاعی و متغیر شعاعی، ضریب شکل، عرض در محور X و طول در محور Y ، بیشترین مقادیر را در بالاترین ارتفاعات دارا بودند. دو پارامتر مساحت و محیط برگ، با بیشترین مقادیر واریانس تجمعی (۶۷ درصد) بیشترین سهم را در گروه‌بندی ایفا کردند. بر اساس آنالیز خوشه‌ای، پنج جمعیت بلوط ایرانی، در سه گروه قرار گرفتند و جمعیت‌های دو و سه دارای بیشترین تشابه و جمعیت‌های یک و چهار نیز بیشترین شباهت را در صفات مورفولوژیکی برگ نشان دادند. جمعیت پنج شباهت کمتری به جمعیت‌های یک تا چهار داشت و این موضوع می‌تواند نشان‌دهنده تنوع ژنتیکی در این جمعیت باشد.

واژگان کلیدی: ریخت‌شناسی، برودار، تجزیه به مولفه‌های اصلی، ارتفاع از سطح دریا، کرمانشاه

۱- ندا سخاوتی، دکترای جنگل‌شناسی و اکولوژی جنگل دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه تهران، ایران (مسئول مکاتبات)
neda.sekhavati@gmail.com

۲- گروه زراعت و اصلاح نباتات، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران